

A 2009-es évre vonatkozó NAV határozatok tartalmazzák a legtöbb jogsértő megállapítást. (2014.10.13)

Az adóhatóság határozataiban mindig „elveti a sulykot”. Én még nem találok olyan NAV határozattal, amelyik ne tartalmazott volna érdemi jogsértést. Különösen igaz ez a 2009-es évre tett megállapításoknál. Ezek közül most két témát érintek:

A korábban 50%-os adóbírság 2009. február 1-i hatállyal változott 75%-ra. Folyamatosan gondot okoz a NAV-nak, hogy mely bevallási időszakokra lehet alkalmazni először a 75%-os adóbírságot. A nagy büntetési készlet miatt a NAV gyakran alkalmazza például már a 2009-es Sza megállapításokra is, pedig ez jogsértő. A másik magánszemélyek terhére elkövetett gyakori jogsértés a 11% egészségügyi hozzájárulás (Eho) költségként való elszámolása. Ezen a jogsértések kiküszöbölése különösen a vagyonosodási, üzletszerű ingó, üzletszerű ingatlan határozatokban jelentene nagyságrenddel kisebb adó megállapítást. Nem túlzó az a kijelentést, hogy az összes vagyonosodási határozat számszakilag hibás a jövedelem alap kiszámítása tekintetében.

I. A határozatok tévesen alkalmazzák a 75%-os adóbírságot.

Az 50%-os adóbírság 75%-ra emelése 2009. február 1-én lépett hatályba. Az Art. átmeneti rendelkezései szerint a 2009. február 1-től hatályos 75%-os adóbírság elsőként a 2009. február 1-ét követő időszakokra tett adó megállapítások tekintetében alkalmazható. Adó megállapítást a NAV mindig a bevalláshoz képest tesz. Így az időszak alatt bevallási időszakot kell érteni. A személyi jövedelemadóban adóévre vonatkozik a bevallás. Áfában lehet havi, illetve negyedéves bevallási időszakot is meghatározni. Így elsőként a 75%-os adóbírságot a **2009. február havi áfa** adómegállapításra-bevallásra lehet alkalmazni. Ezt követően a **2009 második negyedéves áfára** lehet alkalmazni, mert az ezekhez tartozó bevallási időszak követi 2009. február 1-ét. A 2009-es személyi jövedelemadó-megállapítás a 2009. január 01-től kezdődő bevallási évre vonatkozik, így a 2009-es év nem minősül 2009.február 1-t követő időszaknak. ***Az éves bevallási kötelezettségű adónemekre legkorábban a 2010-es adóévre alkalmazható a 75%-os adóbírság, mert az Art. 2009. január 31-ig hatályban lévő 50% adóbírság az adózóra nézve kevésbé terhes bírságot állapít meg.*** Az adóhatóság a határozataiban – különösen a vagyonosodási vizsgálatoknál – rendre arra hivatkozik, hogy az adózatlan jövedelem (forráshiány) 2009. február 1-ét követően történt. Az ilyen indoklás jogsértő, mert az adóhatóság a megállapítását adóévre teszi a bevalláshoz képest. A 2009-es évre vonatkozó éves bevallási időszak pedig nem követi 2009. február 1-ét.

II. A 2010 előtti határozatok tévesen számítják ki a 11%-os egészségügyi hozzájárulás jövedelem alapját.

Vannak adók és járulékok, amit a jövedelemből kell levonni és vannak olyanok, amelyeket a jövedelemre kell felszámítani. Jó példa erre a 11% Eho (önálló tevékenységből származó vagy egyéb jövedelemnél), illetve az ingatlan bérbeadásnál

alkalmazott 14% Eho. Míg a 11% Ehot a jövedelemre kell felszámítani (hozzáadni), addig a 14% Eho-t a jövedelemből kell levonni. Az elhatároló szempont, hogy az adót, járulékot főszabályként kinek kell megfizetni. Ha a magánszemélynek, akkor azokat az adókat, járulékokat csak a jövedelme terhére lehet elszámolni. Ha a kifizetőt terheli, akkor ezek az adók, járulékok a jövedelmen felül kerülnek megfizetésre. Költséget csak bevétellel szemben lehet elszámolni, jövedelemmel szemben már nem. Ezért csak az a százalékos egészségügyi hozzájárulás számolható el költségként, amelyiket nem a jövedelem terhére, hanem a jövedelemre felszámítva (mint az áfát a nettóra) kell meghatározni. E körben emiatt a NAV korábban tévesen állította, hogy az ingatlan bérbeadásnál a 14% Eho költségként elszámolható.

Az Szja törvény 3. számú mellékletének I/10. pontja teszi lehetővé, hogy a jövedelem meghatározásánál figyelembe lehet venni a jövedelemre felszámított, magánszemély által fizetendő 11% egészségügyi hozzájárulást.

A százalékos egészségügyi hozzájárulás költségként való elszámolása egyidejűleg jelent jogkérdést és matematikai szakkérdést. A jogkérdésben a Kúria egy korábbi ítéletében iránymutatást adott, amikor megállapította, hogy a **11% Eho jogszabályon alapuló költség**. Az üzletszerű ingó értékesítés témakörben megállapított önálló tevékenységből származó jövedelemre az adóhatóság általában – költség számlák hiányában 10% -os tételes költségelszámolást alkalmaz azzal az indokkal, hogy tételes elszámolással csak kb. 6% „vaterás” jutalék költség igazolható, így a magánszemélyre kedvezőbb a 10% általános költségelszámolás. Ám a 11%-os Eho költségként való elszámolása esetén a tételes költségelszámolás már kedvezőbb az adózóra nézve a 10% általános költségelszámoláshoz képest.

Az adóhatóság még bíróság előtt is vitatta a 11% Eho költségként elszámolhatóságát. A perben a matematikai szakkérdés az volt, hogyan számoljuk ki a jövedelmet, ha ismert a jövedelem 11% Eho-val növelt összege, tehát a 111%. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletének indoklásában kifejtette:

„A felperes a peres eljárás alatt osztás, szorzás, összeadás és kivonás, tehát a négy alapművelet alkalmazásával (...) beadványaiban a négy alapművelet alkalmazásával bemutatta, hogy felperesnek a 10%-os általános költség alkalmazása terheesebb kötelezettség megállapítását teszi lehetővé. A Vaterás költségek mellett ugyanis a 11%-os Eho költség is elszámolható a kedvezőbb tételes költségelszámolásnál.”

Az adóhatóság a perben arra hivatkozott, hogy eddig a Kúria más eljárásokban nem kifogásolta a 11%-os Eho-val kapcsolatos számítási módot. Az ítélet így indokolt:

„Alperesnek azon a hivatkozása, hogy a Kúria más eljárásban a jelen perbeli határozat során is követett adókötelezettségi számítási módot nem kifogásolta még nem teszi az alperesi eljárást a jogszabályoknak megfelelővé.”

Az adóhatóság felülvizsgálati kérelemmel támadta meg az ítéletet. A Kúria helyben hagyta a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság döntését, mert jogi útmutatása

szerint a tételes költségelszámolás esetén a **11% Eho jogszabályon alapuló költség elem**ként elszámolható.

A jogkérdés tisztázása után az már matematikai szakkérdés, hogyan kell a 111%-ból kiszámítani a 100%-ot. Ha a jövedelemre kell felszámítani az adót, akkor a bruttó számítás elvét felhasználva visszafelé kell számolni. Erre kiváló példa az áfa. Analógiaként a jövedelemnek a nettó összeg felel meg. Az áfát is tartalmazó bruttó értékből, illetve a jövedelemre felszámított 11%-os Eho-t is tartalmazó bevételből visszafelé számítással kapjuk meg a nettó összeget illetve a jövedelmet.

A százalékos Eho a 11%-ról 27%-ra növelése után került reflektorfénybe. Az Sza törvény 29.§ (1) bekezdésében foglalt 78%-os szabály is a 27 százalékos Eho költségként való elszámolását teszi lehetővé. Ez a jogszabályhely megemlíti, hogy vagy költségként számoljuk el az Eho-t vagy a 78% szabályt alkalmazzuk.

A 11% Eho elszámolása döntően kihat a vagyonosodási vizsgálatoknál a becsült jövedelem alapra. A NAV a megállapított forráshiányt tekinti jövedelemnek és erre számítja fel a 11% Eho-t. Ez olyan, mintha az áfát még egyszer felszámítanánk a bruttó értékre. A helyes számítás: a forráshiány a jövedelem 111%-a. Ebből kell meghatározni a 100%-ot, mint jövedelem alapot.

Nem könnyű érvényesíteni ezt a matematikailag nyilvánvaló szakkérdést, számítást. A bírók hajlamosok arra, hogy ezeket az elsősorban matematikai szakkérdéseket is jogkérdésként kezeljék. Ebben fordulóponthoz jelenthet az említett Kúria-döntés, mely a kérdéskör jogkérdés részében iránymutatást adott, míg a szakkérdés része általános iskolai matematikai tananyag: hogyan lehet a 111% ismeretében kiszámítani a 100%-ot. Nagyon kevesen tudják helyesen kiszámolni a 11% Eho figyelembe vételével a jövedelmet. Pedig az áfa számítás segítene. A perekben nincs szükség szakértő kirendelésre, elég a számítás négy alpművelettel való ismertetése. A felperes szakértői felkérése nem jelenti a kérdés elbírálását, pusztán döntés előkészítés. Legalábbis így kellene kezelni a kérdést a bíróknak. A szakértői levezetés megértése csak a négy alpművelet ismeretét igényli.

Angyal József okleveles adószakértő , matematikus +36-20-9429-386 ,
www.angyalado.hu